

สรุปการวิจัย ผลการวิจัยและข้อ เสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ เสนอแนะรูปแบบการจัดตั้งศูนย์วิทยบริการ จากห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน ครูบรรณารักษ์ ครูโสตทัศนศึกษา ครูอาจารย์และนักเรียน ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ที่อยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งรวมทั้งสิ้น 101 โรงเรียน รวมประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ 1028 คน โดยแยกเป็น ผู้บริหารโรงเรียน ครูบรรณารักษ์ และครูโสตทัศนศึกษา โรงเรียนละ 3 คน รวม 303 คน ครูอาจารย์ จำนวน 125 คน และนักเรียนจำนวน 600 คน กลุ่มประชากรดังกล่าวได้มาด้วยวิธีการ สุ่มอย่างง่าย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยแบบสอบถามชนิดปลายปิด และปลายเปิด อยู่ในฉบับเดียวกัน โดยแยกออกเป็น 4 ชุด แยกตามกลุ่มประชากร คือ แบบสอบถามสำหรับ ผู้บริหาร ครูบรรณารักษ์ ครูโสตทัศนศึกษา ครูอาจารย์ และนักเรียน รายละเอียดใน แบบสอบถามประกอบด้วยส่วนที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบ สภาพห้องสมุดและห้อง โสตทัศนศึกษา สภาพและความต้องการ และการจัดเก็บสื่อการสอนประเภทวัสดุ และ ประเภทโสตทัศนอุปกรณ์ ความคิด เห็นต่อการจัดตั้งศูนย์วิทยบริการ จากห้องสมุดโรงเรียน มัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร และส่วนสุดท้ายเป็นข้อ เสนอแนะ เพื่อให้ผู้ตอบได้แสดง ความคิดเห็นเพิ่มเติม

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาข้อมูลต่าง ๆ แล้วนำมาสร้างแบบสอบถาม เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของห้องสมุด ห้องโสตทัศนศึกษา และความคิดเห็นต่อการจัดตั้งศูนย์วิทยบริการจากห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร ของผู้บริหาร ครูบรรณารักษ์ ครูโสตทัศนศึกษา ครูอาจารย์และนักเรียน

2. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้อาจารย์ผู้ควบคุมการวิจัยตรวจแก้ไข และทดสอบกับกลุ่มประชากรที่ใกล้เคียงกับประชากรจริง เพื่อหาความเชื่อถือได้ของแบบสอบถาม แล้วนำข้อมูลที่ได้มาปรับแก้ไข เพื่อนำเป็นฉบับสมบูรณ์ต่อไป ต่อจากนั้นส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างประชากรด้วยตนเองและทางไปรษณีย์ รวมจำนวนทั้งสิ้น 1028 ฉบับ ได้รับกลับคืนมา 874 ฉบับ คิดเป็นแบบสอบถามที่ได้รับคืนร้อยละ 85.02

3. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามด้วยการหาค่าทางสถิติ ร้อยละ มัชฌิม เลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำเสนอในรูปแบบความเรียงและตาราง

4. สร้างแบบเสนอแนะการจัดตั้งศูนย์วิทยบริการจากห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร แล้วนำไปให้อาจารย์ผู้ควบคุมการวิจัยและผู้ทรงคุณวุฒิปรับปรุงแก้ไข

5. ส่งแบบเสนอแนะการจัดตั้งศูนย์วิทยบริการจากห้องสมุดโรงเรียน กรุงเทพมหานคร พร้อมด้วยแบบประเมิน ไปให้ผู้บริหารโรงเรียน ครูบรรณารักษ์และครูโสตทัศนศึกษา แสดงความคิดเห็น แล้วนำผลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าสถิติ เพื่อนำผลมาประเมินแบบเสนอแนะที่สร้างขึ้น หลังจากนั้นจึงสรุปผลการวิจัยและขอเสนอแนะ

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นในการจัดตั้งศูนย์วิทยบริการจากห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร

1. ความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูบรรณารักษ์ และครูโสตทัศนศึกษา ต่อลักษณะโดยทั่วไป ของการจัดตั้งศูนย์วิทยบริการจากห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา

1.1 คุณค่าของการจัดตั้งศูนย์วิทยบริการจากห้องสมุดโรงเรียน ผู้บริหาร ครูบรรณารักษ์ และครูโสตทัศนศึกษา มีความคิดเห็นสอดคล้องตรงกันว่า ควร มีห้องสมุดและห้องโสตทัศนศึกษา ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยสมควรให้มีศูนย์วิทยบริการ เป็นหน่วยงานหนึ่งในโรงเรียนทุกโรงเรียน

1.2 รูปแบบของศูนย์วิทยบริการ ผู้บริหาร ครูบรรณารักษ์และครูโสตทัศนศึกษา มีความคิดเห็น ว่า ควรพัฒนาขึ้นจากห้องสมุดและห้องโสตทัศนศึกษาที่มีอยู่เดิม เห็นด้วยมากที่สุด

1.3 โครงสร้างการบริหารงานของศูนย์วิทยบริการ ควรขึ้นอยู่กับฝ่ายบริการการศึกษา เห็นด้วยมากที่สุด และควรมีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถเฉพาะด้าน มาปฏิบัติงานในแต่ละฝ่าย

1.4 งบประมาณในการดำเนินงานศูนย์วิทยบริการ ผู้บริหาร ครูบรรณารักษ์ และครูโสตทัศนศึกษา มีความคิดเห็นสอดคล้องกัน เป็นส่วนใหญ่ว่า ควรเป็นงบประมาณที่อยู่กับฝ่ายบริการการศึกษา โดยครูบรรณารักษ์และครูโสตทัศนศึกษา มีความเห็นว่าการจัดสรรงบประมาณในศูนย์วิทยบริการ ควรแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนสำหรับการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับงานของห้องสมุด และส่วนของงานโสตทัศนศึกษา

1.5 ปัญหาและอุปสรรคอันอาจจะเกิดขึ้นกับศูนย์วิทยบริการ ผู้บริหาร ส่วนใหญ่เห็นด้วยมากกว่า การจัดดำเนินงานศูนย์วิทยบริการ ต้องใช้งบประมาณสูง ดังเห็นควรทำได้เฉพาะในโรงเรียนที่มีขนาดใหญ่ ๆ เท่านั้น ครูบรรณารักษ์และครูโสตทัศนศึกษา มีความเห็น ว่า สถานที่สำหรับการจัดตั้งศูนย์วิทยบริการจากห้องสมุดและห้องโสตทัศนศึกษานั้น แต่เดิมสถานที่คับแคบและบางแห่งอยู่ห่างกัน การจัดรวมกันจะทำให้ไม่สะดวก

2. ความคิดเห็นของครูบรรณารักษ์ และครูโสตทัศนศึกษา ต่อการจัดดำเนินงานศูนย์วิทยบริการ จากห้องสมุดโรงเรียน

2.1 ผู้มาใช้บริการและหลักเกณฑ์ในการให้บริการ ครูบรรณารักษ์ และครูโสตทัศนศึกษาส่วนใหญ่ เห็นว่าควรให้บริการแก่ครูและนักเรียน ในด้านการให้ยืมวัสดุสื่อการสอน โสตทัศนอุปกรณ์ และบริการทางด้านการผลิตสื่อการสอนด้วย หลักเกณฑ์ในการบริการนั้น เห็นด้วยกับการให้มีการจองล่วงหน้า สำหรับการขอใช้โสตทัศนอุปกรณ์และสื่อการสอนต่าง ๆ เห็นด้วยมากที่สุด เวลาการเปิดบริการของศูนย์วิทยบริการนั้น ครูบรรณารักษ์และครูโสตทัศนศึกษาส่วนใหญ่เห็นด้วย เป็นส่วนมากกว่าควรเปิด เวลาบริการ ควรให้บริการเฉพาะเวลาราชการและช่วงเวลาเปิดภาคเรียนเท่านั้น

2.2 ความคิดเห็นต่องานบริการที่ควรจัดให้มีในศูนย์วิทยบริการ ครูบรรณารักษ์และครูโสตทัศนศึกษา ส่วนใหญ่เห็นว่า ควรจัดให้มีการบริการให้คำแนะนำและการตอบคำถาม เกี่ยวกับการใช้โสตทัศนอุปกรณ์ ให้ความช่วยเหลือผู้มาใช้บริการมีบริการให้ความรู้ในการฝึกอบรมด้านการใช้โสตทัศนอุปกรณ์อย่างถูกวิธี และควรมีบริการให้คำแนะนำและตอบคำถามทางวิชาการทางด้านโสตทัศนศึกษาด้วย

2.3 ความคิดเห็นต่อสิ่งอำนวยความสะดวกที่ควรจัดให้มีในศูนย์วิทยบริการ ครูบรรณารักษ์ และครูโสตทัศนศึกษา เห็นว่าควรจัดให้มีวัสดุ ครุภัณฑ์ ต่าง ๆ โดยเฉพาะควรจัดให้มีตู้หรือป้ายประกาศสำหรับการประชาสัมพันธ์ คู่มือสำหรับการใช้สื่อการสอน ประเภทเสียง คู่มือสำหรับการศึกษาค้นคว้ารายบุคคล รวมถึงการจัดบริเวณพื้นที่ ที่มีกิจกรรมเฉพาะต่าง ๆ เช่น บริเวณที่อ่านหนังสือ ห้องประชุม ห้องฉายภาพยนตร์และเทปโทรทัศน์ ห้องเก็บวัสดุ และโสตทัศนอุปกรณ์ ห้องทำงานของเจ้าหน้าที่ ที่จัด เป็นสัดส่วน และสถานที่รับฝากของ

3. ความคิดเห็นของครูอาจารย์ คอสิ่งอำนวยความสะดวกและการบริการ ที่จัดให้มีในศูนย์วิทยบริการ ครูอาจารย์ส่วนใหญ่เห็นว่าควรจัดให้มีสถานที่สำหรับอ่านหนังสือ วารสาร และหนังสือพิมพ์ และควรจัดให้มีเจ้าหน้าที่คอยให้บริการ ด้านการใช้โสตทัศนอุปกรณ์ ที่จัดควรจัดให้มีการจัดฝึกอบรมและเผยแพร่ความรู้ด้านการใช้โสตทัศนอุปกรณ์ด้วย

4. ความคิด เห็นของนักเรียนคําสั่งอํานวยความสะดวกและการบริการที่จัดให้มีในศูนย์วิทยบริการ นักเรียนส่วนใหญ่เห็นว่า ควรจัดให้มีสถานที่สำหรับอ่านหนังสือ และสิ่งอํานวยความสะดวก โดยเฉพาะเกี่ยวกับการระบายอากาศ ได้แก่ พัดลม หรือเครื่องปรับอากาศ และควรให้มีการฝึกอบรมการใช้โสตทัศนูปกรณ์อย่างถูกวิธี และให้นักเรียนยืมโสตทัศนูปกรณ์ไปใช้ในท้องเรียนได้ด้วย

ตอนที่ 3 ความคิด เห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูบรรณารักษ์ และครูโสตทัศนศึกษาที่มีต่อการประเมินแบบเสนอแนะการจัดตั้งศูนย์วิทยบริการจากห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร

ผู้วิจัยได้ สร้างแบบเสนอแนะการจัดตั้งศูนย์วิทยบริการจากห้องสมุดโรงเรียนมัธยม กรุงเทพมหานคร ขึ้นจากข้อมูลต่าง ๆ ในตอนที่ 1 และตอนที่ 2 ประกอบด้วยส่วนต่าง ๆ ดังนี้

ส่วนที่ 1 เกี่ยวกับโครงสร้างและรายละเอียดของแบบเสนอแนะ การจัดตั้งศูนย์วิทยบริการจากห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ รูปแบบของศูนย์วิทยบริการ ขั้นตอนการดำเนินงาน อัตราค่าจ้าง และผลที่คาดว่าจะได้รับ

ส่วนที่ 2 เกี่ยวกับรูปแบบการจัดศูนย์วิทยบริการ ประกอบด้วย หน่วยงานที่รับผิดชอบ การแบ่งส่วนงานในศูนย์วิทยบริการ บุคลากรและภาระหน้าที่ ขอบข่ายการดำเนินงานของศูนย์วิทยบริการ และงบประมาณ

ส่วนที่ 3 เกี่ยวกับขั้นตอนการดำเนินงานศูนย์วิทยบริการประกอบด้วย การประชุมกำหนดนโยบายและแนวทาง การกำหนดระเบียบและวิธีการการดำเนินงาน สํารวจทำบัญชีรายชื่อสื่อการศึกษาประเภทวัสดุ และโสตทัศนูปกรณ์ สํารวจและจัดหาวัสดุ ครุภัณฑ์ที่จำเป็น จัดเตรียมสถานที่และสิ่งอํานวยความสะดวกต่าง ๆ เปิดดำเนินการจริง และการสรุป และประเมินผลการดำเนินงาน

เมื่อสร้างแบบเสนอแนะการจัดตั้งศูนย์วิทยบริการจากห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เสร็จเรียบร้อยแล้ว จึงได้นำไปสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูบรรณารักษ์ และครูโสตทัศนศึกษา อีกครั้งหนึ่ง เพื่อใช้ในการปรับปรุง แบบเสนอแนะการจัดตั้งศูนย์วิทยบริการจากห้องสมุดโรงเรียนมัธยม ให้เป็นฉบับสมบูรณ์ต่อไป ผลการประเมินเป็นดังนี้

1. ผู้บริหาร ครูบรรณารักษ์และครูโสตทัศนศึกษา มีความเห็นสอดคล้องกันว่าแบบเสนอแนะดังกล่าว เป็นแบบเสนอแนะที่มีคุณภาพ "ดี" สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้

2. ผู้บริหาร ครูบรรณารักษ์ และครูโสตทัศนศึกษา ได้เสนอแนะเพิ่มเติมในค่าน

2.1 ขนาดและความพร้อมของโรงเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร ว่ายังมีลักษณะแตกต่างกัน จึงควรเริ่มโครงการทดลองกับโรงเรียนที่มีขนาดใหญ่ ที่มีความพร้อม^{พจ}ก่อน เมื่อได้ผลและมีการแก้ไขปรับปรุงอย่างดีแล้ว จึงค่อยขยายไปยังโรงเรียนที่มีขนาดเล็กกว่าต่อไป

2.2 การจัดศูนย์วิทยบริการขึ้นใหม่ โดยโรงเรียนเป็นผู้จัดตั้งขึ้นเอง อาจเกิดปัญหาเกี่ยวกับการจัดอัตรากำลัง เพราะถ้าขออัตราเพิ่มจากส่วนกลางอาจได้รับการปฏิเสธ ควรเป็นนโยบายที่สั่งหรือกำหนดว่า ส่วนกลางจะดีกว่า

2.3 การบริหารงานควรทำในรูปของคณะกรรมการโดยมีอาจารย์จากมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ร่วมเป็นกรรมการ เพื่อให้การบริการทางด้านสื่อการศึกษาได้สอดคล้องกับความต้องการของแต่ละมหาวิทยาลัยขึ้น

2.4 บุคลากรควรมาจ... อาจารย์ในมหาวิทยาลัยต่าง ๆ

2.5 ควรได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณเพิ่มเติม จากแหล่งเงินทุนภายนอก เช่น สมาคมผู้ปกครองและครู เป็นต้น

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยแบ่งเป็น 3 ตอน ๆ แรกได้แก่ ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพของโรงเรียน ห้องสมุดและห้องโสตทัศนศึกษา ตอนที่สองข้อมูลที่ได้จากความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูบรรณารักษ์ ครูโสตทัศนศึกษา ครูอาจารย์ และ นักเรียนที่มีต่อการจัดตั้งศูนย์วิทยบริการ จากห้องสมุดในโรงเรียน ตอนที่ 3 เป็นความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูบรรณารักษ์ และ ครูโสตทัศนศึกษา จากการประเมินแบบเสนอแนะการจัดตั้งศูนย์วิทยบริการจากห้องสมุด โรงเรียนมัธยมศึกษา ที่ผู้วิจัยได้จัดสร้างขึ้น ในแต่ละตอนมีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพของโรงเรียน ห้องสมุดและ ห้องโสตทัศนศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร

1. สภาพทั่วไป

1.1 สภาพของโรงเรียน ร้อยละ 95 ของโรงเรียนมีการสอนถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ทุกโรงเรียนมีห้องสมุด และร้อยละ 90 ของโรงเรียนมีห้องโสตทัศนศึกษา ครูอาจารย์ผู้สอนมีจำนวนเฉลี่ยโรงเรียนละ 135 คน มีนักเรียนโดยเฉลี่ยโรงเรียนละ 2313 คน

1.2 สภาพห้องสมุดและห้องโสตทัศนศึกษา

1.2.1 บุคลากร ห้องสมุดและห้องโสตทัศนศึกษามีบรรณารักษ์ และครูโสตทัศนศึกษา ประจำอยู่โดยเฉลี่ยหน่วยงานละ 1-2 คน ในห้องสมุดมีเจ้าหน้าที่มาช่วยปฏิบัติงาน โดยเฉลี่ยจำนวน 1 คน ห้องโสตทัศนศึกษามีเจ้าหน้าที่มาช่วยปฏิบัติงานโดยเฉลี่ยจำนวน 1-2 คน ห้องสมุดมีนักเรียนมาช่วยปฏิบัติงานโดยเฉลี่ย 14-15 คน และทำงานคนละประมาณ 4 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ห้องโสตทัศนศึกษามีนักเรียนมาช่วยปฏิบัติงานโดยเฉลี่ย 3-4 คน และทำงานคนละประมาณ 20 นาทีต่อสัปดาห์

1.2.2 สภาพสื่อการศึกษาประเภทวัสดุ ห้องสมุดทุกแห่งมีสื่อการศึกษา ประเภทสิ่งพิมพ์ ร้อยละ 57.38 ของห้องโสตทัศนศึกษามีสื่อการศึกษา

ประเภทสิ่งพิมพ์ด้วย ร้อยละ 69.84 ของห้องสมุดและห้องโสตทัศนศึกษาทุกแห่งมีสื่อการศึกษาประเภทรูปภาพและแผ่นภูมิ ห้องสมุดและห้องโสตทัศนศึกษามีสื่อการศึกษาประเภทภาพเคลื่อนไหว วัสดุประเภทเสียง และสื่อการศึกษาที่เป็นสื่อการสอนสำเร็จรูป จำนวนไร่เดียวกัน

1.2.3 สภาพสื่อการศึกษาประเภทโสตทัศนอุปกรณ์ ร้อยละ 95.24

ของจำนวนห้องสมุดและห้องโสตทัศนศึกษาทุกแห่ง มีโสตทัศนอุปกรณ์ที่ใช้กับสื่อการศึกษาประเภทภาพ ห้องสมุดและห้องโสตทัศนศึกษาส่วนใหญ่มีโสตทัศนอุปกรณ์ประเภทเครื่องบันทึกเทป โทรทัศน์ และโสตทัศนอุปกรณ์ที่ใช้กับวัสดุประเภทเสียง และห้องสมุดและห้องโสตทัศนศึกษาบางแห่งยังมีโสตทัศนอุปกรณ์ที่ใช้กับสื่อการสอนสำเร็จรูปด้วย

1.2.4 ความต้องการสื่อการศึกษาประเภทวัสดุ ครูบรรณารักษ์

และครูโสตทัศนศึกษา มีความต้องการสื่อการศึกษาประเภทวัสดุ โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง โดยครูบรรณารักษ์มีความต้องการสื่อการศึกษาประเภทสื่อการสอนสำเร็จรูปมากกว่าสื่อการสอนชนิดอื่น ในขณะที่ครูโสตทัศนศึกษามีความต้องการสื่อการศึกษาประเภทภาพเคลื่อนไหวมากกว่าสื่อการสอนชนิดอื่น

1.2.5 ความต้องการสื่อการศึกษาประเภทโสตทัศนอุปกรณ์

ครูบรรณารักษ์และครูโสตทัศนศึกษา มีความต้องการโสตทัศนอุปกรณ์ในระดับปานกลาง โดยครูบรรณารักษ์มีความต้องการโสตทัศนอุปกรณ์ประเภทที่ใช้กับวัสดุประเภทเสียงและสื่อการสอนสำเร็จรูปมากกว่าโสตทัศนอุปกรณ์ชนิดอื่น และครูโสตทัศนศึกษามีความต้องการโสตทัศนอุปกรณ์ประเภทที่ใช้กับสื่อการสอนสำเร็จรูปมากที่สุด และรองลงมาคือ โสตทัศนอุปกรณ์ที่ใช้กับวัสดุประเภทเสียง

1.2.6 งบประมาณของห้องสมุดและห้องโสตทัศนศึกษา ครูบรรณารักษ์

และครูโสตทัศนศึกษา มีความเห็นสอดคล้องกันว่างบประมาณที่ได้รับนั้นเพียงพอหรือเหมาะสมดีแล้ว

2. การบริหารและการดำเนินงานห้องสมุดและห้องโสตทัศนศึกษา

2.1 สายการบริหาร และหลักเกณฑ์ในการให้บริการ ห้องสมุดและห้องโสตทัศนศึกษาส่วนใหญ่ขึ้นตรงกับฝ่ายบริการการศึกษา การเปิดบริการของห้องสมุดและห้องโสตทัศนศึกษา อยู่ในช่วงเวลาระหว่าง 08.00-16.00 น. ในวันจันทร์ถึงวันศุกร์ ระหว่างเวลาเปิดภาคการศึกษาเป็นส่วนใหญ่ โดยให้บริการแก่ครูอาจารย์ และนักเรียน

2.2 แหล่งที่มาของสื่อการศึกษาที่นำมาให้บริการแก่ครูอาจารย์และนักเรียน ในโรงเรียนทั้งห้องสมุดและห้องโสตทัศนศึกษา ส่วนใหญ่ได้รับสื่อการศึกษาจากการซื้อ ด้วยเงินงบประมาณและรองลงมาก็คือการได้รับบริจาค

2.3 การจัดเก็บสื่อการศึกษา ของครูบรรณารักษ์ และครูโสตทัศนศึกษา แยก เป็น

2.3.1 การจัดเก็บสื่อการศึกษาประเภทวัสดุ ครูบรรณารักษ์ทุกแห่ง ใช้วิธีการจัดเก็บสื่อการศึกษาประเภทสิ่งพิมพ์ด้วยระบบเลขทศนิยมดิวอี้ แต่ทั้งครูบรรณารักษ์ และครูโสตทัศนศึกษา ส่วนใหญ่ยังไม่มีระบบการจัดเก็บสื่อการศึกษาประเภทวัสดุชนิดอื่นที่ นอกเหนือจากสิ่งพิมพ์

2.3.2 การจัดเก็บสื่อการศึกษาประเภทโสตทัศนอุปกรณ์ ครูบรรณารักษ์ จำนวนถึงร้อยละ 50.64 ไม่มีระบบการจัดเก็บ ครูบรรณารักษ์ที่เหลือส่วนใหญ่ใช้วิธีเก็บ โดยรวมไว้ในตู้เหล็กทึบ ครูโสตทัศนศึกษาส่วนใหญ่ใช้วิธีแยกเก็บในตู้เหล็กทึบตามประเภท ของโสตทัศนอุปกรณ์

2.4 การพัฒนาความรู้ทางด้านสื่อการศึกษา ครูบรรณารักษ์และครูโสตทัศนศึกษา ส่วนใหญ่ใช้วิธีศึกษาและดูงานจากสถาบันการศึกษาอื่น เป็นอันดับหนึ่ง และรองลงมาก็คือ การร่วมวางแผนปรึกษางานระหว่างครูบรรณารักษ์ ครูโสตทัศนศึกษา และผู้บริหาร และวิธีเข้ารับการอบรม

2.5 วิธีการส่งเสริมความรู้และประชาสัมพันธ์หน่วยงาน ทั้งครูบรรณารักษ์ และครูโสตทัศนศึกษา ส่วนใหญ่ใช้วิธีการแนะนำผู้มาใช้บริการด้วยตนเองมาก เป็นอันดับหนึ่ง ครูบรรณารักษ์ใช้วิธีติดป้ายประกาศเป็นอันดับรองลงมา แต่ครูโสตทัศนศึกษาใช้วิธีประกาศผ่านทางเครื่องขยายเสียงของโรงเรียน เป็นอันดับรองลงมา

3. การใช้บริการห้องสมุดและห้องโสตทัศนศึกษาของครูอาจารย์ และนักเรียน

3.1 การใช้บริการห้องสมุดและห้องโสตทัศนศึกษาของครูอาจารย์

ครูอาจารย์ส่วนใหญ่เคยใช้บริการของห้องสมุดและห้องโสตทัศนศึกษา โดยส่วนใหญ่ใช้บริการของห้องสมุด ในด้านการค้นคว้าทางวิชาการ และยืมหนังสือ และใช้บริการของห้องโสตทัศนศึกษา ในด้านการชมเทปโทรทัศน์ เป็นส่วนใหญ่และรองลงมาก็คือ การชมภาพยนตร์ ในด้านความคิดเห็นของครูอาจารย์ต่อการบริการของห้องสมุดและห้องโสตทัศนศึกษาที่มีอยู่นั้น ครูอาจารย์ส่วนใหญ่เห็นว่าดีอยู่แล้ว แต่ควรจะหาสื่อการศึกษาใหม่ ๆ มาเพิ่มทั้งสองหน่วยงาน เพราะสื่อการศึกษาที่มีอยู่นั้นส่วนใหญ่ค่อนข้างเก่า และมีสื่อเพิ่มเติมสำหรับห้องโสตทัศนศึกษาคือ เห็นว่าห้องโสตทัศนศึกษามีมูลค่าการน้อยเกินไป

3.2 การใช้บริการห้องสมุดและห้องโสตทัศนศึกษาของนักเรียน นักเรียน

ส่วนใหญ่เคยใช้บริการของทั้งห้องสมุดและห้องโสตทัศนศึกษา โดยส่วนใหญ่ใช้บริการของห้องสมุด ในด้านการค้นคว้าทางวิชาการและการยืมหนังสือมากที่สุด และใช้บริการของห้องโสตทัศนศึกษาในด้านการชมเทปโทรทัศน์ และภาพยนตร์มากที่สุด ในด้านความคิดเห็นต่อการบริการของห้องสมุด และห้องโสตทัศนศึกษา นักเรียนส่วนใหญ่เห็นว่าทั้งสองหน่วยงานยังมีข้อความแก้ไขปรับปรุง โดยเห็นว่า ทั้งสองหน่วยงานยังมีขนาดคับแคบเกินไป และอากาศถ่ายเทไม่สะดวก และมีข้อเพิ่มเติมสำหรับห้องสมุดก็คือ ควรมีพนักงานห้องสมุดที่มีมารยาทดี มนุษย์สัมพันธ์ดีด้วย ข้อเพิ่มเติมสำหรับห้องโสตทัศนศึกษาคือ ควรจัดให้มีการฉายภาพยนตร์หรือ เทปโทรทัศน์ในระหว่างเวลาพักเที่ยง

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการจัดตั้งศูนย์วิทยบริการที่ได้มาจากการรวมทั้งองสมุคและห้องโสตทัศนศึกษานั้น สอดคล้องกับผลการศึกษารวบรวมของลินด์ (1970 : 36-37) ที่กล่าวว่า ศูนย์วิทยบริการควรเป็นสถานที่ที่บริการงานทั้งองสมุค และงานโสตทัศนศึกษาอยู่ในบริเวณเดียวกัน ในด้านรูปแบบการจัดตั้งศูนย์วิทยบริการนั้น จากผลการวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการจัดให้มีบริเวณ ที่ตั้งดูหาสำหรับการศึกษาค้นคว้ารายบุคคล และเห็นว่าศูนย์วิทยบริการควรมีงานบริการทางด้านการผลิตด้วย ซึ่งผลการวิจัยส่วนนี้สอดคล้องกับแนวความคิดของ แนบซีมิลเลอร์ (1971 : 48) กล่าวถึงในเรื่อง บทบาทและหน้าที่ของศูนย์วิทยบริการต่อระบบการศึกษา ว่า ศูนย์วิทยบริการควรประกอบด้วยส่วนสำคัญ 3 ส่วน ส่วนแรกได้แก่ บริเวณการศึกษา รายบุคคล ส่วนที่ 2 ได้แก่ บริเวณสำหรับการผลิตสื่อการสอน และการจัดตั้งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ไว้บริการ และส่วนที่ 3 ได้แก่ บริเวณที่ให้การบริการการให้ยืม ซึ่งส่วนสำคัญทั้ง 3 ส่วนตามความคิด เห็นนี้ สอดคล้องกับผลการวิจัยในครั้งนี้

ในด้านหัวหน้าผู้รับผิดชอบการดำเนินงานของศูนย์วิทยบริการนั้น ผลการวิจัยพบว่า ควรได้แก่ ผู้ช่วยอำนวยการฝ่ายบริการการศึกษาของโรงเรียน ซึ่งก็ให้เห็นว่าทั้งครู-บรรณารักษ์ และครูโสตทัศนศึกษา ยังไม่ควรเป็นผู้รับผิดชอบในระดับหัวหน้างานโดยตรง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อาร์เธอร์ เอ. เดลา เน้ (1970 : 26-28) ที่พบว่า ร้อยละ 83 ของครูโสตทัศนศึกษา และร้อยละ 77.50 ของครูบรรณารักษ์ มีความเห็นว่า หัวหน้าศูนย์วิทยบริการควรมาจากผู้อำนวยการฝ่ายบริการการศึกษา เช่นเดียวกัน

ข้อ เสนอแนะ

1. ข้อ เสนอแนะสำหรับหน่วยงานที่รับผิดชอบ

1.1 การจัดตั้งศูนย์วิทยบริการจากห้องสมุคโรงเรียนมัธยมศึกษา

ควรเป็นนโยบายที่กำหนดมาจาก กรมสามัญศึกษาโดยตรง เพื่อความสะดวก ในด้านการปฏิบัติงาน

1.2 ควรเริ่มทดลองการจัดตั้งศูนย์วิทยบริการ จากห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา กับโรงเรียนที่มีขนาดใหญ่และมีความพร้อมก่อน แล้วจึงทำในโรงเรียนขนาดเล็กต่อไป

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิเคราะห์และติดตามผลการดำเนินงานของศูนย์วิทยบริการ ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้บริการในระดับต่าง ๆ เช่น อุดมศึกษา ชุมชน หรือระดับประเทศ

2.2 ควรมีการศึกษาหลักเกณฑ์ และมาตรฐานในด้านคุณภาพและปริมาณเกี่ยวกับการใช้ การผลิต และการเผยแพร่ความรู้ทางด้านสื่อการศึกษาของศูนย์วิทยบริการในระดับต่าง ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการอย่างแท้จริง